

QARA YANVAR YOLU

20 Yanvar ağrısından, 20 Yanvar qeyrətindən doğulan azadlıq

Qara Yanvara gedir

Şaxta yaman sərt kəsir,
Külək bərk tüğyan edir.
Bakı qara don geyir,
Qara Yanvara gedir...

Moskva şər-şamata,
Bizlərə böhtan deyir.
Aranı qata-qata
Qara Yanvara gedir...

Bakıdakı qəsdlərin
Niyyəti deyildi sırr.
Xalq unudub dərdlərini
Qara Yanvara gedir.

Qış günündə Xəzərdə
Gəmilər haray edir.
Döyüşkən dalğalarla
Üzü yanvara gedir...

Yad diyardan vəhşilər
Silahla hara gedir?
Bu cəlladlar Bakıya
Qara Yanvara gedir.

Ağ mərmər binadasa
Şeflər bir-birin didir.
Vəzifədən bərk tutub
Qara Yanvara gedir.

Tanrım, sən özün saxla,
Xalq gedir, dara gedir.
Bağla, bu yolu bağla,
Qara Yanvara gedir!

İnam! İllər boyu qəlbimizə hakim
kəsilən, bizi xalqlar dostluğuna inandıran,
sərhəd, millət məfhumlarını ürəyimizdən
silməyə çalışan güclü qüvvə! Bu inamın
gücü ilə verdiniz sərəvətini əvəzinə
aldığımız qəpik-quruşlar olub, bilməmişik!
Əvəzimizdən yazıb-pozublar, dinməmişik!

1985-ci ilin "aşkarlıq" və "demokratiyası"
çox eybləri üzə çıxartdı. "Böyük Ermənistan"
xülyaları ilə yaşayan qonşularımızı
daşnak babalarının bəd niyyətlərini
həyata keçirmək üçün müqəddəs torpaqlarımıza
qəsd hazırlamışlar. Demə, varımızı yeyənlər,
donumuzu geyənlər dar ayaqda bizə böhtanlar
atacaq, haqq səsimizi boğacaqlar. İlahi, on illər
boyu inandığımız mərkəzi orqanlar - "Pravda",
"İzvestiya" qəzetləri, "Zaman" televiziya
proqramı, "Mayak" radiosu eyni bir dirijorun
çubuğu ilə idarə olunmuşlar, bizə yalanlar
yediririlmişlər...

20 Yanvar 1990-cı il... İllər boyu üzərimizə
tuşlanan silahların tətikləri çəkildi. Sənəsi
odlananlar da oldu, şəhid olanlar da. Mənim
isə inamım güllələndi!

Gözüm görə-görə, haqq deyə-deyə,
Yurduma xəyanət, qəsd eylədilər. Sülhə,
göyərçinə, süni hər şeyə,

"Qardaşlıq beşiyi" Sovet elinə,
Olan inamları güllələdilər.

20 Yanvar 1990-cı il - Azərbaycan xalqının
XX əsrdə başına gətirilən və oxşarı olmayan
faciənin tarixi...

20 Yanvar - günahsız insanların vəhşicəsinə
şəhid olduğu gün! Xalqımızın taleyinə yazılan
bu qara səhifə hər bir insanın qəlbini sarsıtdı,
sinələrə sağalmaz dağlar çəkdi. Lakin qanına
susamış insanlıqdan bixəbər o gecədə törətdikləri
ağrıları, acıları duya bilmədilər.

20 Yanvar - o gecə neçə ana oğlunu, əllərindən
xınası getməyən gəlinlər ərlərini, nişanlısının
vüsəlinə qovuşacağı günü həsrətlə gözləyən
ismətli bacılarımız sevgililərini, körpə balalar
valideynlərini, dağ vüqarlı atalarımız qızını,
oğlunu itirdi.

Beləcə, tarixlər boyu sinəmizə çəkilən
sağalmaz yaralara daha biri əlavə olundu -
30 ildir ki, təqvimin ilk ayına qara rənglə
yazılan 1990-cı ilin 20 Yanvar günü! Bu gün
ən ağrılı, ən dəhşətli günümüz olsa da,
xalqımızın milli vüqar, milli qürur günü kimi
tariximizə düşdü. Həm də "böyük qardaş"
bildiyimiz, varımızı-sərvətimizi hədiyyə
etdiyimiz bir dövlətin iç üzü açıldı həmin
gün. SSRİ adlanan dövlətin Müdafiə Nazirliyinin,
Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin və Daxili İşlər
Nazirliyinin xüsusi qoşun hissələri Bakıya
yeridildi. Dinc əhaliyə qarşı misli görünməmiş
cinayətkarlıq hərəkatı törədildi 1990-cı il
yanvar ayının 19-dan 20-nə keçən gecə!

O gecə artıq dirəkləri laxlamaqda olan
imperiyanın qoşunları tərəfindən amansızlığına
görə ən dəhşətli olan qətl hadisəsi törədildi.
Gözə dəyən hər kəsə atəş açıldı, sərnişin
daşıyan avtobuslar, taksilər, hətta təcili yardım
maşınları tankların tırtılları altına salınıb
xıncım-xıncım edildi, yaşayış binalarına, tibb
müəssisələrinə müxtəlif çaplı silahlarla
fasiləsiz atəşlər açıldı.

20 Yanvar... Sübh çağ...
İçdik namərd zəhərini...
"Şanlı Sovet qoşunları"
Qırıb Bakı şəhərini!

Dağ çəkiblər sinəsinə,
Dünya belə dağ görməyib!
Kim qoşulub haqq səsine,
Öz canını sağ görməyib!

Qan ediblər gecə yarı,
Nə vecinə özgə, yadın.
Dəhşətə bax, Ulu Tanrı,
Güllələninib uşaq, qadın!

Haqq səsine səs qatanlar,
Səhv addımlar atmayıblar.
Evlərinə can atanlar,
Qapısına çatmayıblar.

Həmin gün səhər tezdən isə imperiya
ələltıları olan ermənilər havadarlarının
köməyi ilə Odlar Yurdu Azərbaycanın
Naxçıvan Respublikasının sərhəd boyu
kəndlərini, ən çox isə Sədərəyi top və
raketlərdən atəşə tutdular, evlər dağıdıldı,
övladlarımız şəhid oldular. Lakin, mərd,
igid oğul və qızlarımızın torpaqlarımızın
müdafiəsində ayıq-sayıq dayanmaları,
misilsiz şücaətləri sayəsində xain qonşuların
bütün həmlələri dəf edildi, düşmənin
arzusunu ürəyində qaldı...

Dünyaya göz açdığımız andan ilk sədamız,
dünyadan köçdüyümüz anda son nidamız
sənin böyüklüyünə, əbədi varlığını şükür
etməyimizdir, Ulu Tanrı! "Allahdan başqa
Allah yoxdur" müqəddəs kəlamını həmişə
uca tutmuşuq, bəndələrinə məsləhət
gördüklərinin arxasınca getmişik. Bir olan
Allahın mərhəməti nəticəsində həyatda
düz və pak olmağa, özgə malına, yad
torpaqlarına göz dikməməyə, insanlara
xəyanət və yamanlıq etməməyə, özümüzə
bir pay, qonşuya iki pay istəməyə həmişə
adət etmişik. Bəs günahımız nə idi ki,
çox vaxt düşmənlərlə üz-üzə gəlmişik,
Ulu Tanrı? Dağ vüqarlı, el qeyrətli,
torpaq canlı igidlərimiz sinələrini yağ
gülləsinə sipər ediblər, Vətən yolunda
şəhid olublar. Elimiz-obamız yad ayaqları
altında tapdağa dönüb, viranə qalıbdır.
Misilsiz sərvətlərimiz yad ellərə
daşınıb, torpaqlarımıza Qorqud Dədəmizin
verdiyi adlar dəyişdirilib, özgələşibdir.
Bütün bu dərdlər, əzablar, işgəncələr
azmış kimi "Qara Yanvar" faciəsi ilə
şırım açdılar sinəmizdə, yeni faciələr
yazıldı tariximizə.

Qar yağanda sevinmişik - baharda
torpağımız bərəkətli, düzlərimiz laləli
olacaq, - demişik. Qarın ağılığı xəyalımızı
ağ günlərə aparıb, sevinmişik. Bəs niyə
torpaqlarımıza qırmızı qarlar yağdı?
Qırmızı qar! 1990-cı ilin 20 Yanvarında
şəhidlərimizin qanına boyanan qar! Bakı
şəhərində, gözəl Qarabağımızda, Sədərəkdə
"yağan" qırmızı qar!

Sinəmizə çəkilən şəhid dağlarının
ağrısı 30 ildir ki, ürəyimizi göynədir.

Həmin qanlı tarixdə Vətən torpağını, el
qeyrətini canından artıq tutan oğul və
qızlarımız əbədiyyətə qovuşdular. Şəhid
məzarları göyərtdi torpaqlarımızda. Onlar
bu gün heykəlləşib, ömürləri nəğməyə,
şeyrə dönüb, böyüyən nəslin dodaqlarında
yaşayır.

Müqəddəs torpaqlarımızı canlarından
da artıq sevən, onu işğalçılardan qorumağa
qalxan el oğulları, mərd qızlarımız, biz də
sizin qarşınızda olan borcunuzu yerinə
yitirəcəyik. 20 Yanvar hadisəsindən illər
keçsə də, hər kim necə olub, necə döyüşüb,
gələcək nəsillərə çatdıracağıq:

Bilirik, bu xalqın baş komandanı,
Çəkilməmiş sədləri tam yaracaqdır.
Vətən torpağını ölümsüz, qansız,
Bu xalqın özünə qaytaracaqdır
Və şəhidlərə ünvanlanan müdrik kəlamlar
səslərin başımızın üstündən:

Şəhid məzarları yurdun qeyrət ünvanı,
xalqın baş ucalığıdır.

Şəhidlər Allahın bəxtəvər bəndələridir.
Sorgusuz, sualsız cənnət evinə girmək
ən böyük mərhəmətdir.

20 Yanvar gecəsində Azərbaycanın
azadlığı uğrunda mübarizəyə qalxıb
canlarından keçənlər tarixə öz adlarını
qızıl hərfərlə yazdılar.

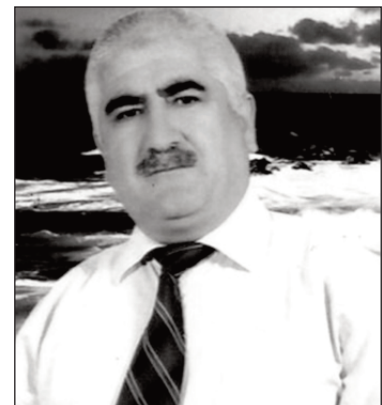
Şəhid məzarı qara torpaq üzərində
çıraq kimi yanar. Şəhid məzarları yurdun
qeyrət rəmzi, xalqın baş ucalığıdır.

Qoynunda bu qədər şəhidlərin varsa,
sabahın üçün heç bir narahatlığın
olmasın. Belini şax tut, can Azərbaycan!

Azərbaycanın azadlığı 20 Yanvar ağrısından,
20 Yanvar qeyrətindən doğuldu.

Azərbaycan o gecə yüzlərlə övladını
itirdi. Amma tarixin bu sınağından alınacaq,
üzü ağ çıxdı. 30 il öncə xalqın göz yaş
ilə yaşadığı günlər indi öz mahiyyətini
dəyişərək qürur günü kimi anılmaqdadır.

"20 Yanvar faciəsinin otuzuncu ildönümü
haqqında" Respublika Prezidentinin 13
dekabr 2019-cu il tarixli sərəncamında
qeyd olunduğu kimi 20 Yanvar faciəsinin
ildönümünə həsr olunmuş anım mərasimləri
Respublikamızın ərazisində və ölkəmizin
hüdudlarından kənarda 20 Yanvar ağrısından,
20 Yanvar qeyrətindən doğulan azadlıq
kimi qeyd olunur...

İbrahim YUSİFOĞLU,
AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun əməkdaşı.